

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Н. Г. КЛИМЕНКО
О. С. СПАНАТІЙ

ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ

Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи

Миколаїв

2024

УДК 070(076)

К 49

Рекомендовано до друку рішенням Навчально-методичної ради Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Протокол № 1 від 21.02. 2024 р.).

Рецензенти: Костирко Т. М., канд. наук із соц. комунікацій, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій, директор Наукової бібліотеки Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Спанатій О. С., канд. наук із соц. комунікацій, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Клименко Н. Г.

К49 Журналістська майстерність : навч.-метод. рек. та вказівки до самостійної роботи / Н. Г. Клименко, О. С. Спанатій. – Миколаїв : НУК, 2024. – 30 с.

У навчально-методичних рекомендаціях представлено матеріали для підготовки до практичних занять із дисципліни. Дібрано велику кількість завдань. Ретельне опрацювання практичного матеріалу дозволить студентам здобути практичні навички роботи з текстами. Видання буде корисно студентам вищих навчальних закладів, хто навчається за спеціальністю «Журналістика (реклама і зв'язки з громадськістю)».

УДК 070(076)

© Клименко Н. Г., Спанатій О. С., 2024

© НУК імені адмірала Макарова, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Критерії оцінювання знань	6
Плани практичних занять	10
Контрольні запитання до курсу	26
Рекомендована література до курсу	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу «Журналістська майстерність» полягає в тому, щоб навчити студентів вільно оперувати фаховим інструментарієм професії «журналіст», тобто опанувати складові журналістської майстерності у цілісному редакційному процесі під час створення і розповсюдження масового інформаційного продукту на основі усвідомлення ролі й місця журналістської майстерності у журналістському процесі загалом.

Завдання дисципліни полягає у формуванні в студентів професійної відповідальності за інформацію, моральних засад журналістської праці, глибокого розуміння принципів, функцій діяльності ЗМІ, нормам професійної етики, а також – стійкої світоглядної позиції, національно-духовних переконань, державницького мислення, вдосконалення творчої обдарованості, інтелектуальних здібностей.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Журналістська майстерність» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
- ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- ФК02. Здатність формувати інформаційний контент
- ФК03. Здатність створювати унікальний медіапродукт
- ФК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності

В результаті опанування курсу студенти мають знати та вміти:

- ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою

- ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації
- ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення
- ПР17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Професійні стандарти журналістів

Тема 1. Професійні стандарти новинної журналістики

Виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю. Правдивість і точність. Редакційна чесність і незалежність. Справедливість. Недоторканість приватного життя. Загальна характеристика стандартів новинної журналістики.

Як досягається баланс думок в новинах. Баланс думок і структура журналістського матеріалу. Джерела інформації: компетентні; причетні до події; готові відповідати за сказане. Анонімні джерела. Перевірка джерел інформації. Правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.

Подача фактів, а не журналістських коментарів. Вимоги щодо уникнення журналістами суб'єктивізму. Поняття про точність інформації.

5W+1H: Who? (Хто?) What? (Що?) When? (Коли?) Where? (Де?) Why? (Чому?) How? (Як?). Поняття про неповну інформацію. Бекграунд новин й маніпулювання бекграундом.

Тема 2. Основні жанри новинної журналістики

Структура фактажної (інформаційної) замітки. Вимоги до заголовку телевізійного і газетного матеріалу. Перші речення публікації – основа викладу. Майстерність створення замітки: роль деталі, зайва описовість як вада замітки.

Правові аспекти публікації інтерв'ю. Методологія підготовки до інтерв'ю.

Репортаж як жанр журналістики. Підготовка репортажу: написання плану, підготовка фотографій або відео для ілюстрації матеріалу. Написання репортажу та оформлення його в текстовому редакторі.

Тема 3. Фактчекінг. Елементи журналістського розслідування

Вимоги до журналістського розслідування. Ознаки журналістського розслідування, що відрізняють його від інших жанрів. Труднощі проведення журналістського розслідування

Схема журналістського розслідування: поява інформаційного приводу; оцінка перспективності теми або інформаційного приводу; складання списку потенційних джерел інформації; створення плану збору інформації; створення дос'є розслідування, систематизація даних у ньому; «генеральне» інтерв'ю; написання тексту публікації чи монтаж телепрограми; допублікаційна юридична експертиза; збереження архіву.

Змістовий модуль 2. Професійна етика журналістів

Тема 4. Мова ворожнечі у ЗМК

Поняття про мову ворожнечі. Словник коректної лексики. Джинса: політична, іміджева, комерційна. Типові й нетипові ознаки джинси.

Тема 5. Особливості висвітлення вразливих категорій населення

Інтереси дітей і підлітків і редакційні вимоги. Перевірка інформації, отриманої від дітей. Поняття про гендерний баланс в медіа.

Дотримання професійних стандартів й етичних норм при висвітленні збройних конфліктів і бойових дій.

Тема 6. Правова відповідальність журналіста

Законодавство України, що регламентує діяльність ЗМІ. Конституційно-правовий статус українських ЗМІ. Авторське право в журналістиці. Соціальна і юридична відповідальність журналіста і ЗМІ. Недосконалість української законодавчої бази в галузі ЗМІ.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключної залікової письмової роботи. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5 (відмінно)	зараховано
82 – 89	B	4 (добре)	
74 – 81	C		
64 – 73	D	3 (задовільно)	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	2 незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	Критерії оцінювання
2	Завдання виконано правильно, повно, логічно, текст містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використано міждисциплінарні зв'язки, представлено аргументовані висновки
1	Завдання виконано частково правильно, є неточності, недостатньо обґрунтована думка
0	Студент не виконав завдання
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Контрольна робота (письмово)	Критерії оцінювання
30-42	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
20-29	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
10-19	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1-9	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 42 бали</i>	

Залік	Критерії оцінювання
35-40	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
25-34	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
15-24	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
5-14	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
1-4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	15x2 бали = 30 балів	3x2 бали = 6 балів
Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	15x2 бали = 30 балів	3x4 бали = 12 балів
Контрольна робота	–	42 бали
Підсумковий контроль (Екзамен)	40	40 балів
Всього	100	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x2=4		
	Т2	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6		
	Т3	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
ЗМ2	Т4	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6		

	Денне відділення		Заочне відділення	
	Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
Т5	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4	Відповіді на практичних заняттях	2
	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x2=4	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
Т6	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4		–
	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x2=4		
Контрольна робота (письмово)		–		42
Підсумковий контроль (Залік)		40		40
Сума		100		100

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Професійні стандарти новинної журналістики

План

1. Декларація принципів поведінки журналіста – історія створення
2. Баланс думок и точок зору
 - що означає баланс думок
 - дотримання балансу на практиці
 - як уникнути фальшивого балансу
3. Достовірність

Практичне завдання

- 1) Знайти ознаки порушення балансу думок у матеріалах:

<https://www.rbc.ua/ukr/news/ekologi-ispolzuyut-obvineniy-feykovuyu-informatsiyu-1565096022.html>

https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/mininfrastrukturi-ta-ukrzhaliznicya-povinni-zapobigti-transportnomu-kolapsu-pid-chas-zboru-urozhayu-319718_.html

- 2) Знайти публікацію (або відео), у якій матеріал подано із дотриманням правила балансу. Аргументувати свою думку.

Література:

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 5-19

Додаткові корисні ресурси:

<http://nsju.org/>

<http://mediadriver.online/fejki/instruktsiya-z-perevirki-fejkiv/>

Практичне заняття № 2

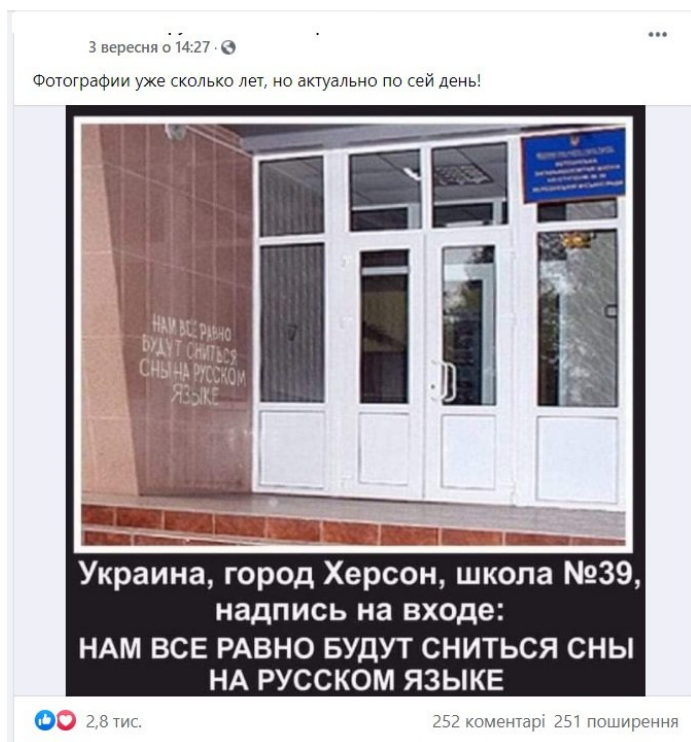
Професійні стандарти новинної журналістики

План

1. Достовірність журналістських матеріалів
 - a. що є джерелом інформації;
 - b. правила використання анонімних джерел;
 - c. соціальні мережі як джерело інформації;
 - d. як розрізнити факти і фейки
2. Факти і коментарі – як розрізнити?
3. Точність інформації

Практичне завдання

- 1) Знайти публікацію, у якій матеріал подано із дотриманням правил достовірності, точності. Довести свою думку (знайти першоджерело інформації і дати посилання на першоджерело, джерело фото, перевірити фактичну інформацію тощо).
- 2) Перевірити, це фото – правдиве чи фейкове. Обґрунтувати свою думку

3) Ознайомитися з проєктом <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>

Підготувати розповідь про розвінчання фейкової інформації (на прикладі 1 публікації)

Література:

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 13-26

<http://mediadriverr.online/fejki/instruktsiya-z-perevirki-fejkiv/>

<https://www.facebook.com/watch/?v=311546887422926>

Практичне заняття № 3

Замітка (новина) як основний жанр новинної журналістики

План

1. Структура фактажної (інформаційної) замітки
2. Вимоги до заголовку телевізійного і газетного матеріалу
3. Перші речення публікації – основа викладу

4. Майстерність створення замітки:

- а. роль деталі
- б. зайва описовість як вада замітки

Практичне завдання

- 1) Знайти в інтернет-виданнях одну якісну замітку і одну неякісну.
Письмово аргументувати свій вибір.
- 2) Написати інформаційну замітку про майстер-клас від Наталі Клименко

Література

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 31-34

Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практ. посіб. С. 29-59.

Практичне заняття № 4-5

Інтерв'ю як жанр журналістики

Теоретичні питання

1. Правові аспекти публікації інтерв'ю
2. Методологія підготовки до інтерв'ю.

Практичне завдання

- 1) Підготуйтеся до інтерв'ю з учасником **проєкту Ukraïner**, яке заплановано опублікувати в інтернет-виданні для студентів. Дайте відповіді за планом:
 - а) Виберіть тему, сформулюйте деталі (опишіть, чому обрана тема розмови буде цікавою вашим читачам)

- б) Встановити контакт (дайте відповідь на питання, як можна зв'язатись з об'єктом інтерв'ю)
 - в) Вивчити об'єкт, опрацювати доступні матеріали (підготувати список джерел, які можна використати під час підготовки до інтерв'ю).
 - г) Підготувати список запитань.
- 2) Знайдіть невіддале інтерв'ю з газети, журналу /онлайн видання. Визначіть його основну тему. Напишіть, як можна було би покращити цей матеріал, які питання можна ще задати.

Література

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 31-34

Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практ. посіб. С. 29-59.

<https://detector.media/infospace/article/40142/2008-08-22-pravovi-aspekti-intervyu/>

https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013409

<https://medialab.online/news/questions/>

Практичне заняття № 6-7

Репортаж як жанр журналістики

План

1. Репортаж як жанр журналістики
2. Підготовка репортажу.

Практичне завдання

1. Оберіть тему самостійно і підготуйте репортаж. Не забудьте про фото або відео з місця події.
2. Знайдіть один вдалий і один невдалий свіжі українські репортажі (можна відеорепортаж) на різну тематику та коротко проаналізуйте їх за планом:
 - Яка мета журналістського матеріалу?
 - Чи збережено хронологічність, послідовність викладу?
 - Як автор «зачіпає» увагу читача / глядача?
 - Чи є обраний матеріал динамічним, емоційним, які мовні прийоми допомагають цього досягти?
 - На які деталі звертає увагу журналіст?
 - Чи відділено факти від особистої думки журналіста – автора матеріалу?
 - Поясніть, чому ви віднесли один матеріал до вдалих, інший – до невдалих.

Література

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 31-34

http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/429/Pavliv_Reportazh.pdf?sequence=1&isAllowed=y

<https://school-cj.org/courses/journalism/lesson-2>

Практичне заняття № 8-9

Інтерв'ю як жанр журналістики

Теоретичні питання

1. Правові аспекти публікації інтерв'ю
2. Методологія підготовки до інтерв'ю.

Підготуйтеся до відповідей на практичному занятті в аудиторії:

1. Що таке інтерв'ю як жанр журналістики? (Медіакомпас)
2. Опишіть план підготовки до інтерв'ю. Що роблять на кожному етапі? (Медіакомпас)
3. Які типи інтерв'ю існують у журналістиці?
(<https://medialab.online/news/questions/>)
4. Як зібрати інформацію про людину, з якою заплановано інтерв'ю?
5. Що таке шаблонні запитання? Як їх уникнути?
(<https://platfor.ma/topic/ya-schastliv-byt-v-vashej-strane-abstraktnaya-znamenitost-o-hobbi-planah-i-mire/>)
6. Що таке «фокус» розмови? Як дізнатися, що саме важливо для редакції?
(https://medialab.online/news/author_editor/)
7. Що таке питальник? Для чого він потрібний? Як підготувати?
(<https://medialab.online/news/questions/>)
8. Які запитання варто й не варто ставити?
9. На підставі якого документа потрібно дати інтерв'ю на узгодження автору? (<https://medialab.online/news/interview/>)
10. Які проблеми можуть виникнути, коли інтерв'ю подають на узгодження?
11. Коли варто дати матеріал на узгодження?
12. Чому не завжди корисно дослівно подавати слова людини, у якої беруть інтерв'ю? (<https://medialab.online/news/direct/>)
13. Чому все ж таки краще менше використовувати пряму мову?
14. Як працювати із записаним інтерв'ю?

Практичне завдання

Прочитайте інтерв'ю з Ярославом Гресь – <http://gres.creatives.media/>

Доведіть, що це приклад якісного інтерв'ю (усно). Напишіть есе на одну із тем (не менше 100 слів):

На що мене надихає досвід Ярослави Гресь?

Чи можуть історії про успішних людей або інтерв'ю з ними мотивувати інших?

Література

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 31-34

Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практ. посіб. С. 29-59.

https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013409

<https://medialab.online/news/questions/>

Практичне заняття № 10-11

Елементи журналістського розслідування

План

1. Вимоги до журналістського розслідування
2. Ознаки журналістського розслідування, що відрізняють його від інших жанрів
3. Труднощі проведення журналістського розслідування
4. Схема журналістського розслідування
 - поява інформаційного приводу;
 - оцінка перспективності теми або інформаційного приводу;
 - складання списку потенційних джерел інформації;
 - створення плану збору інформації;
 - створення дос'є розслідування, систематизація даних у ньому;
 - «генеральне» інтерв'ю;
 - написання тексту публікації чи монтаж телепрограми;
 - допублікаційна юридична експертиза;

– збереження архіву.

Практичне завдання

- 1) **Написати журналістське есе на тему:** «Чому постає питання про те, що варто захищати спеціалістів, які проводять журналістські розслідування?»

Вимоги до роботи:

Обсяг – не менше 200 слів.

Структура – як власне висловлювання у ЗНО (теза, аргумент 1, приклад 1, аргумент 2, приклад 2, висновок). *У прикладах згадати конкретних журналістів України або світу, описати конкретні ситуації.*

- 2) **Подивитися журналістське розслідування «[Я-бот](#)».** Виписати, як реалізована схема журналістського розслідування.

Література

Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 31-34

Посібник з журналістських розслідувань. Теорія і практика.

<https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>

Корисні посилання

- ▶ <https://bihus.info/>
- ▶ <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
- ▶ <https://voxukraine.org/>
- ▶ <https://voxukraine.org/yaki-podii-staut-haipovimi-ta-yak-dovgo-voni-zhivut-u-mediaprostoru/>
- ▶ <https://voxukraine.org/category/voxcheck-uk/>
- ▶ <https://www.radiosvoboda.org/skhemy>

- ▶ <https://www.slidstvo.info/>
- ▶ <https://video.detector.media/courses/zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i14>
- ▶ <https://nikcenter.org/>
- ▶ <https://nikcenter.org/newsItem/63734>

Практичне заняття № 12

Фактчек у журналістиці

План

1. Причини посилення уваги до фактчеку. Наведіть 2 конкретні приклади того, як фактчек допоміг знайти неправду у словах політика або у розвінчанні стереотипів, що є в суспільстві
2. Фактчек як тренд. Назвіть українські фактчек-проекти. Чи є фактчекери серед YouTube-блогерів? Які тематичні напрями вони розробляють?
3. Структура матеріалу у форматі фактчек. Порівняйте структуру і зміст класичного журналістського розслідування і дослідження у форматі фактчек. Що у них спільного і чим відрізняються?
4. Що таке вердикт і вердиктна лінійка? Як цю шкалу застосовують в проекті «[Без брехні](#)»?
5. Розгляньте структуру фактчек-бліц
6. Що в заявах політиків може бути досліджено у форматі фактчек
7. Поясніть значення термінів факт, фейк, фактоїд, маніпуляція, популізм. Наведіть по одному прикладу
8. Що входить до доказової бази фактчекерів?

Практичне завдання (на достатній і високий рівень)

1) Написати фактчек-бліц промови-звернення до абітурієнтів

«ринок інтернет-реклами в Україні в 2020 році склав 19,9 млрд грн. Порівняно з попереднім роком приріст становив 37 відсотків. Багато це чи

мало? Давайте порівняймо! 20 млрд грн – це майже 4,6 річних доходів міста Миколаєва, майже 2,5 річні витрати на культуру з державного бюджету»

Література

Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Практичний посібник.

Корисні посилання

- ▶ <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
- ▶ <https://voxukraine.org/>
- ▶ <https://without-lie.info/>
- ▶ <https://filter.mkip.gov.ua/>
- ▶ <https://politkarma.com/>

Практичне заняття № 13

«Джинса» (матеріали з ознакою замовності) у засобах масової комунікації

Теоретичні питання

1. «Джинса», визначення, причини появи у журналістиці
2. Види «джинси», типові і нетипові її ознаки:
 - а. політична;
 - б. комерційна;
 - с. іміджева

Практичні завдання (письмово)

- 1) Перегляньте один із випусків новин Факти ICTV за останній тиждень. Чи є в ньому сюжети, що містять ознаки «джинси»? Доведіть свою думку.
- 2) Пройдіть тест <http://www.ualocal.media/?p=162>

З) Знайдіть в новинних інтернет-виданнях 3 тексти, що містять ознаки «джинси» – політичної, комерційної, іміджевої. Аргументуйте свій вибір.

Література

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 71-73
2. Іванова О., Мойсеева О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. / Під ред. О. Іванової. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. С. 142-151 http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf АБО в іншому форматі <http://www.ualocal.media/?p=112>

Практичне заняття № 14

Мова ворожнечі: як уникнути

Теоретичні питання

1. Тлумачення терміна «мова ворожнечі»
2. Джерела проникнення мови ворожнечі у журналістські тексти
3. Типи «мови ворожнечі» за силою вияву
4. Типологія «мови ворожнечі» за змістом
5. Правові наслідки використання мови ворожнечі у журналістських текстах, у соцмережах
6. Тлумачення поняття «культура розмаїття» (<http://diversipedia.org.ua/ua>)
7. Поведінка журналіста, якщо він зустрічається з проявами ворожнечі під час інтерв'ю

Практичні завдання

1) Проаналізуйте тексти. Чому їх відносять до таких, що містять мову ворожнечі.

- <https://znaj.ua/news/society/25669/direktor-nsk-olimpijskij-oskandalivsya-cherez-tribuni-dlya-temnoshkirih.html>
- <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/von-kriki-kieve-natsionalisty-ustroili-proverku-1524062043.html>

2) Знайти в інтернет-виданнях 2 тексти, що містять ознаки мови ворожнечі. Аргументуйте свій вибір.

Література

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. К., 2016. С. 71-73
2. Андрейців І. Словничок освіченого українця. Як можна і не можна говорити про людей <https://life.pravda.com.ua/society/2018/01/23/228588/>
3. Расулова О. Як журналістам не вдаватися до мови ворожнечі <https://medialab.online/news/vorozhnecha/>
4. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи http://diversipedia.org.ua/sites/default/files/guidelines_hatespeech_media.pdf

Практичне заняття 15

Прямий ефір у соціальних мережах

План

1. Підготовка до проведення ефіру.
 1. Підготовка місця проведення ефіру (студія), або вулиця. Самостійно опрацюйте доступні джерела з інтернету та запропонуйте план

- підготовки імпровізованої студії до прямого ефіру. Подумайте, як підготуватись до ефіру на виїзді.
2. Підготовка необхідного обладнання та програмного забезпечення для проведення ефіру (камери, смартфони, інтернет, комп'ютер, Obs, <https://restream.io/>). Опрацюйте доступні інтернет джерела та з'ясуйте можливості програми Obs studio <https://obsproject.com/> при проведенні прямих ефірів. Знайдіть аналоги такого програмного забезпечення порівняйте їх можливості (1 на вибір). З'ясуйте призначення сервісу restream. Знайдіть аналоги даного сервісу.
 2. Проведення трансляцій в популярних соціальних мережах в Україні.
 1. Створення трансляцій та вимоги до контенту на платформі Youtube. https://support.google.com/youtube/topic/9257891?hl=uk&ref_topic=9257610
 2. Створення трансляцій та вимоги до контенту на Facebook https://www.facebook.com/business/help/626637251511853?id=1123223941353904&locale=ru_RU
 3. Які додаткові можливості надає Facebook для проведення трансляцій.
 4. Створення трансляцій в Instagram та базові можливості.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Мета розробки професійних стандартів журналістики
2. Баланс думок и точок зору
3. Достовірність журналістських матеріалів
4. Факти, коментарі, припущення – як розрізнити?
5. Точність інформації
6. Повнота представлення інформації
7. Стандарт оперативності
8. Структура інформаційної (новинної) замітки. Завдання кожного елемента
9. Особливості інтерв'ю
10. Як організувати підготовку до інтерв'ю
11. Основні відмінності репортажу
12. Правила побудови репортажу
13. Ознаки журналістського розслідування, що відрізняють його від інших жанрів
14. Схема журналістського розслідування
15. Труднощі проведення журналістського розслідування
16. Зміни у журналістиці, пов'язані з розвитком соцмереж
17. Поведінка журналіста у соцмережах на особистих акаунтах
18. Соцмережі як джерело інформації
19. Мова ворожнечі, джерела її проникнення у журналістські тексти
20. Типи «мови ворожнечі» за силою вияву
21. Типологія «мови ворожнечі» за змістом
22. Поняття «культура розмаїття». Його важливість для журналіста
23. «Джинса», визначення, причини появи у журналістиці
24. Види «джинси», типові і нетипові її ознаки:

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Андрейців І. Словничок освіченого українця. Як можна і не можна говорити про людей <https://life.pravda.com.ua/society/2018/01/23/228588/>
2. Голуб О. П. Медіакомпас : путівник професійного журналіста : практичний посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с
3. Іванова О., Мойсєєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. / Під ред. О. Іванової. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019.
http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf
<http://www.ualocal.media/?p=112>
4. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи URL:
http://diversipedia.org.ua/sites/default/files/guidelines_hatespeech_media.pdf
5. Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практ. посіб.
6. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями. Практичний посібник для журналістів. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 120 с. URL:
http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/429/Pavliv_Reportazh.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія і практика. URL:
<https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
8. Расулова О. Як журналістам не вдаватися до мови ворожнечі URL:
<https://medialab.online/news/vorozhnecha/>

Допоміжна література

1. Балаклицький М. Зображальна журналістика: навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.

2. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра Київ : Ліра-К, 2020. 200 с.
3. Гончарук-Чолач Т. В. Засоби масової інформації у політичному житті суспільства : навч. посібник Київ : Ліра-К, 2020. 252 с.
4. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань : можливості та перспективи : практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
5. Кияшко Ю. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. *Вісн. Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019, Вип. 45. С. 28–35.
6. Костирко Т. М. Основи медіаграмотності : навч. посібник Миколаїв : НУК, 2019. 80 с.
7. Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики : навч. посіб. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2016. 218 с.
8. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник Суми : Унів. кн., 2020. 336 с.
9. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : ЦУЛ, 2019. 496 с.
10. Мой Д. Телевізійна журналістика. Т. 62 : Практична журналістика Київ : Академія української преси, Центр вільної прес, 2019. 234 с.
11. Партико З. В. Основи редагування : підручник. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2017. 332 с.
12. Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 175 с.
13. Тимошик М. Основи редагування : підручник Київ : Наша культура і наука, 2019. 560 с.
14. Яцимірська М. Культура мови журналіста : навч. посіб. 2-ге вид. Львів : ПАІС, 2017. 168 с.
15. Mellado K. Beyond Journalistic Norms: Role Performance and News in Comparative Perspective. New York ; London : Routledge, 2020. 320 p. (Routledge Research in Journalism).

16. Paron K., Guelfi J. A NewsHound's Guide to Student Journalism. Jefferson, NC : McFarland & Company, 2018. 206 p.
17. Rusbridger A. Breaking News : The Remaking of Journalism and Why It Matters Now. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2018. 462 p.
18. Закон України “Про авторське право і суміжні права”.
19. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”.
20. Закон України “Про інформацію”.
21. Закон України “Про рекламу”.
22. Закон України “Про телебачення і радіомовлення”.

Інформаційні ресурси в інтернет

Детектор медіа <https://detector.media/>

MediaLab <https://medialab.online/>

Mediasapiens <https://ms.detector.media/>

Онлайн-курс з громадянської журналістики <https://school-cj.org/courses/journalism/lesson-2>

Сайт Національної спілки журналістів України <http://nsju.org/>

Медіадрайвер <http://mediadriver.online/fejki/instruktsiya-z-perevirki-fejkiv/>

Фактчекінг: Інтернет-сервіси на допомогу здійснення фактчекінгу.

URL : <https://detector.media/tag/1484/>; <http://campusradio.univ.kiev.ua/faktchekinh-efektyvni-instrumenty-vyyavlennya-fejkiv-ta-propahandy>; <https://dostup.pravda.com.ua/>; <http://www.ukrstat.gov.ua/>; <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/koly-zapyty-ne-potribni-105-vidkrytykh-reiestriv-ta-baz-danykh>; <http://www.factcheck.com.ua/ua/istochniki-informatsii/>.

Навчальне видання

КЛИМЕНКО
Наталя Григорівна

СПАНАТІЙ
Олександр Сергійович

ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ

*Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 4,2. Тираж 100 пр. Зам. №

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ